

10.3.2025

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vuoden 2025 lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain 15.1 §:n mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 6.6.2024 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Päätöksen mukaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2025.

Hyvinvointialueesta annetun lain 15.3 §:n mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta 11.12.2024.

Lain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 13.1.2025 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmän. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi finanssineuvos Antto Korhonen valtiovarainministeriöstä ja jäseninä olivat budjettineuvos Virpi Vuorinen valtiovarainministeriöstä, erityisasiantuntija Jussi Lind sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä hyvinvointialuejohtaja Timo Aronkytö Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelta. Valtiovarainministeriö täydensi valmisteluryhmän kokoonpanoa sisäministeriön jäsenenä erityisasiantuntija Laura Honkosella 20.1.2025. Asiantuntijoina valmisteluryhmän kuultavina olivat konsernipalvelujen toimialajohtaja Mikko Hokkanen; lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toimialajohtaja Hanna Mikkonen; aikuissosiaalityön ja vammaispalveluiden toimialajohtaja Kirsi Leväpelto; vanhuspalveluiden toimialajohtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen sekä pelastusjohtaja Jyrki Landstedt.

Valmisteluryhmän toimikausi oli 14.1. – 15.3.2025. Toimikauden aikana valmisteluryhmä kokoontui viisi kertaa.

Lainanottovaltuuden muuttamisen edellytykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskevan lainsäädännön eduskuntakäsittelyssä tarkennettiin hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä hallituksen esitykseen (HE 241/2020 vp) verrattuna. Perustuslakivaliokunta painotti perusoikeuksien toteuttamisvelvoitteeseen kuuluvaa valtion vastuuta huolehtia siitä, että hyvinvointialueilla on käytännön edellytykset suoriutua tehtävistään, ja totesi, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan oli syytä täydentää sääntelyä palvelutarpeiden edellyttämien investointien — laajasti ymmärrettynä — turvaamiseksi hyvinvointialueilla (PeVL 17/2021 vp). Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti lausunnon johdosta kiireellisyysedellytyksen poistamista. Valiokunta totesi mietinnössään (StVM 16/2021 vp), että tämän poiston myötä valtioneuvoston tulee muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta aina, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä vastaavien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin.

Valmisteluryhmän työn aikana todettiin, että alueen lainanottovaltuuden muuttamisen tarve on päivittynyt investointisuunnitelman muuttamisen yhteydessä.

Investoinnit

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vuoden 2025 investointisuunnitelman mukaisten pysyvien vastaavien investointihankkeiden kokonaiskustannus on 26 200 000 euroa.

Investointihankkeisiin kuuluvat lastensuojelun laitoshoidon kolmiosastoinen yksikkö, kustannuksiltaan 7,5 miljoonaa euroa; vammaisten erittäin vaativan asumispalvelun yksikkö, kustannuksiltaan 6,8 miljoonaa euroa sekä Myyrmäen valmiusasema, 5,5 miljoonaa euroa. Lisäksi osana vuoden 2024 lainanottovaltuuden muutosta hyväksytyyn Korson valmiusaseman kustannukset ovat kasvaneet 1,3 miljoonalla eurolla. Laite- ja kalustohankintoja alue tarvitsee 4,6 miljoonalla eurolla, josta suurimmat erät kuluvat pelastustoiminnan ajoneuvoihin, 2,425 miljoonaa euroa ja ensihoitoyksikköihin, 1,150 miljoonaa euroa. Välttämättömäksi todettuja ICT-investointeja alueella on 0,5 miljoonan euron verran.

Lastensuojelun laitoshoitoyksikön tavoitteena on kasvattaa alueen lastensuojelun laitoshoidon oman tuotannon kapasiteettia ja tehostaa palvelutuotantoa kustannustehokkaasti. Lastensuojelun laitoshoidossa ostopalvelujen suhteellinen osuus on erittäin suuri ja kustannustaso korkea.

Vammaisten erittäin vaativan asumispalvelun yksikön tavoitteena on kasvattaa oman palvelutuotannon osuutta vammaispalveluissa. Asumisyksikön volyyymi on 20 asiakaspaikkaa. Oman toiminnan kasvattaminen on tärkeää asiakkaiden palveluiden nopeuttamisen ja ostopalveluihin liittyvien kustannusten hillitsemisen näkökulmasta.

Myyrmäen valmiusasema on yksi alueen neljän valmiusaseman sarjasta. Asema parantaa toimintavalmiutta ja helpottaa sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä. Myyrmäen valmiusaseman vaikutusalueella väestömäärä ja asukastiheys kasvavat, mikä puoltaa hankkeen välttämättömyyttä.

Investointeja vastaavat sopimukset

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vuoden 2025 investointisuunnitelman mukaisten investointeja vastaavien sopimusten kokonaiskustannus on 98 912 000 euroa.

Merkittävimmät investointeja vastaavat sopimukset ovat Lännen perhekeskuksen 20 vuoden vuokrasopimus, 19,7 miljoonaa euroa; Keravan vanhustenkeskuksen 20 vuoden vuokrasopimus, 46 miljoonan euroa; sekä aikuissosiaalityön asumisyksikön 20 vuoden vuokrasopimus, 22,2 miljoonaa euroa. Lisäksi sopimukseen kuuluvat senioritalon muutos yhteisölliseksi asumiseksi, 20 vuoden vuokrasopimus 5,5 miljoonaa euroa sekä kahden valmennustalon tilojen korvaaminen uusilla tiloilla viiden vuoden vuokrasopimuksin, 1,4 miljoonaa euroa ja 1,1 miljoonaa euroa. Laite- ja kalustohankintoihin valtuutta tarvitaan 822 000 euron verran.

Lännen perhekeskus kokoaa hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palvelut sekä kunnan ja järjestöjen toimijat yhteen sijaintiin, jossa on tarjolla monialaista osaamista ja palveluohjausta. Tämän osaltaan tulisi vähentää hyvinvointialueen palveluiden tarvetta. Kyseinen hanke esitettiin jo osana vuoden

2024 lainanottovaltuuden muutosta, jolloin todettiin, että se on myöhennettävissä vuodelle 2025.

Keravan vanhustenkeskuksella vastataan palvelutarpeeseen, joka muodostuu alueen 75-vuotta täyttäneen väestön ennustetun kasvun myötä, jo vuoteen 2031 mennessä kasvua arvioidaan tapahtuvan 29 prosenttia. Kyseessä on 200-paikkainen hybriditalo, jossa on sekä ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja, että yhteisöllisen asumisen paikkoja. Keravan nykyinen vanhustenkeskus on elinkaarensa päässä. Hankkeella vahvistetaan alueen omien palvelujen osuutta vanhuspalveluissa ja kasvatetaan yhteisöllisen asumisen osuutta.

Aikuissosiaalityön asumispalveluyksikkö -hankkeen tavoitteena on perustaa työikäisille 20-25 asiakaspaikkainen asumisyksikkö, jossa tarjotaan yhteisöllistä tai ympärivuorokautista asumista. Hanke vahvistaa alueen omaa palvelutuotantoa ostopalveluvaltaisessa palvelukokonaisuudessa, vähentää ostopalveluiden käyttöä ja tarjoaa ratkaisuja pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseen.

Raikukujan senioritalon muuttaminen yhteisölliseksi asumiseksi mahdollistaa 30 asunnon tarkoituksenmukaisen käytön, huomioiden vanhusten kasvava yhteisöllisen asumisen tarve. Tällä hetkellä yhteisöllisen asumisen peittävyys on 75 vuotta täyttäneen väestön osalta alueella 0,8 % ja tavoitteena on 2 % peittävyys vuoteen 2030 mennessä.

Yhteenveto

Valmisteluryhmä toteaa, että valmisteluryhmän käsittelemät investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettujen palvelujen turvaamiseksi.

Valmisteluryhmä ei ole arvioinut kaikkien yksittäisten laite- ja kalustohankkeiden välttämättömyyttä, minkä vuoksi lainanottovaltuuden muuttamiselle esitetään välttämättömyyden arviointiin ja investointien toteuttamisajankohtaan liittyvää ehtoa. Valmisteluryhmä katsoo, että hyvinvointialueen tulee arvioida ennen näiden investointien toteuttamista niiden välttämättömyyttä sekä ajoitusta.

Hyvinvointialueen esittämä uusien alkavien investointien ja investointeja vastaavien sopimusten kokonaismäärä muodostuu seuraavasti vuodelle 2025:

1000 euroa	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Rakennukset		
Sosiaali- ja terveystoimi	16 510	98 090
Pelastustoimi	4 590	-

Laite- ja kalustohankinnat		
Sosiaali- ja terveystoimi	1 750	822
Pelastustoimi	2 850	-
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet		
Sosiaali- ja terveystoimi	500	-
Pelastustoimi	-	-
Yhteensä	26 200	98 912
Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	125 112	

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Välttämättömiä investointeja tai investointeja vastaavia sopimuksia ei ole hyvinvointialueen mukaan mahdollista kattaa kokonaisuudessaan tulo- ja palvelurahoituksella, rahavaroilla tai omaisuuden luovutustuloilla.

Valmisteluryhmä esittää, että Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2025 olisi 125 112 000 euroa.

Lainanottovaltuuden muuttaminen johtaa hyvinvointialueen lainanhoitokykyä suurempaan lainamäärään. Tämän vuoksi valmisteluryhmä esittää lainanottovaltuuden muuttamiselle ehtoja, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pidemmällä aikavälillä.

Hyvinvointialueelle asetettavat ehdot

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraavat ehdot:

- Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan valmisteluryhmän käsittelemiin ja hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa esitettyihin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen ao. investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.
- Hyvinvointialueen tulee täsmentää laatimaansa talouden tasapainottamisohjelmaa, joka varmistaa hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn ja mahdollisuuden järjestää lakisääteiset palvelut. Ohjelman tulee sisältää

vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata. Tasapainottamisohjelma tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 30.4.2025 mennessä. Valtiovarainministeriö voi hylätä ohjelman tai edellyttää ohjelman täydentämistä, jos on todennäköistä, että ohjelma ei ole riittävä lainanhoitokyvyn varmistamiseksi. Ilmoitus ohjelman hylkäämisestä tai tarpeesta täydentää ohjelmaa tulee antaa hyvinvointialueelle 14.5.2025 mennessä. Hyvinvointialue voi täydentää ohjelmaa valtiovarainministeriön käsittelyn perusteella 31.5.2025 mennessä. Hyvinvointialue raportoi ohjelman toteutumisesta puolivuositain valtiovarainministeriölle.

Muita näkökulmia

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona päivittämän talouden tasapainottamisohjelman tulee varmistaa hyvinvointialueen lainanhoitokyky ja mahdollisuudet järjestää lakisääteiset palvelut. Ohjelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2025-2028 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta, oletus yleisestä hintojen noususta). Ohjelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoittelema tasapainottamisohjelman mukainen vuotuinen sopeutuksen määrä.

Hyvinvointialueen tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialueista annetun lain 16 §:n mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 115 § mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan.

Helsingissä 10.3.2025

Antto Korhonen

Virpi Vuorinen

Jussi Lind

Laura Honkonen

Timo Aronkylö